

บทที่ 14

การกระจายรายได้

จุดประสงค์ประจำบท

1. เพื่อให้ทราบความหมายของการกระจายรายได้
2. เพื่อให้ทราบวิธีวัดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้
3. เพื่อให้ทราบสาเหตุความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้
4. เพื่อให้ทราบมาตรการที่นำมาใช้แก้ปัญหาความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. สามารถอธิบายความหมายของการกระจายรายได้ได้
2. สามารถใช้ข้อมูลสถิติวัดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ได้
3. สามารถอธิบายเหตุผลของความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ได้
4. สามารถอธิบายแนวทางแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ได้

หัวข้อเนื้อหา

1. ความหมายของการกระจายรายได้
2. การวัดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้
3. สาเหตุของความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้
4. มาตรการในการลดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้

เนื้อหา

ความหมายของการกระจายรายได้

ความหมายของคำว่า "การกระจายรายได้" จำแนกได้เป็น 2 ความหมาย คือ

1. การกระจายรายได้ตามหน้าที่การผลิต (Factoral income distribution)

หมายถึง การกระจายรายได้ไปยังปัจจัยการผลิตหรือผลตอบแทนที่เจ้าของปัจจัยการผลิตได้รับ ในฐานะที่มีส่วนร่วมในการผลิตหรือนำปัจจัยการผลิตไปใช้เพื่อการผลิต ตามความหมายนี้รายได้ประชาชาติจะถูกจัดสรรไปยังเจ้าของที่ดินในรูปของค่าเช่า เจ้าของทุนในรูปของกำไร และดอกเบี้ย และแรงงานในรูปของค่าแรงและเงินเดือน

ในทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์ที่สนใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี และความจำเป็นเติบโตทางเศรษฐกิจ จะให้ความสนใจการกระจายรายได้ตามหน้าที่การผลิต เนื่องจากเห็นว่าลักษณะการกระจายรายได้ตามหน้าที่การผลิต เป็นปัจจัยกำหนดอัตราความจำเป็นโตทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำระหว่างผลตอบแทนทุน และค่าจ้างในทางที่เป็นผลดีต่อผลตอบแทนทุน จะส่งผลให้ความจำเป็นโตทางเศรษฐกิจขยายตัว เนื่องจากเจ้าของทุนนอกจากจะเป็นผู้ประกอบการแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นผู้ออมและนำเงินออมไปลงทุนต่อ ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ขณะที่คนงานไม่ได้ทำการออม จึงใช้จ่ายรายได้ที่ได้รับในรูปค่าแรงไปเพื่อการบริโภค ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการสะสมทุน ดังนั้นถ้ารายได้ประชาชาติถูกจัดสรรไปในลักษณะเป็นผลดีต่อทุน จะทำให้อัตราการออม การลงทุน และการสะสมทุนของประเทศอยู่ในสัดส่วนที่สูงส่งผลให้ประเทศมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงกว่า กรณีรายได้ประชาชาติถูกจัดสรรไปในลักษณะเป็นผลดีต่อคนงาน ทั้งนี้เพราะ ส่งผลให้อัตราการออม และอัตราการสะสมทุนต่ำ

2. การกระจายรายได้ระหว่างบุคคลหรือการกระจายรายได้ตามขนาด (Personal or Size Distribution of Income)

หมายถึง การกระจายรายได้ระหว่างบุคคล หรือครัวเรือนต่าง ๆ โดยการแบ่งตามชั้นของรายได้ (Income Class) โดยไม่คำนึงว่าบุคคลหรือ

ครัวเรือนเหล่านั้นเป็นปัจจัยการผลิตหรือเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภทใด ประมาณต้นศตวรรษที่ 20 นักเศรษฐศาสตร์ชาวอิตาลีชื่อ Parato ได้พยายามวัดการกระจายรายได้ระหว่างครัวเรือนต่าง ๆ โดยแบ่งตามชั้นของรายได้ และพบว่าการกระจายรายได้ของประเทศต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่เสมอภาค จากการศึกษาของ Parato ทำให้นักเศรษฐศาสตร์หันไปให้ความสนใจการกระจายรายได้ระหว่างครัวเรือนหรือการกระจายรายได้ตามขนาด แทนการกระจายรายได้ตามหน้าที่การผลิต

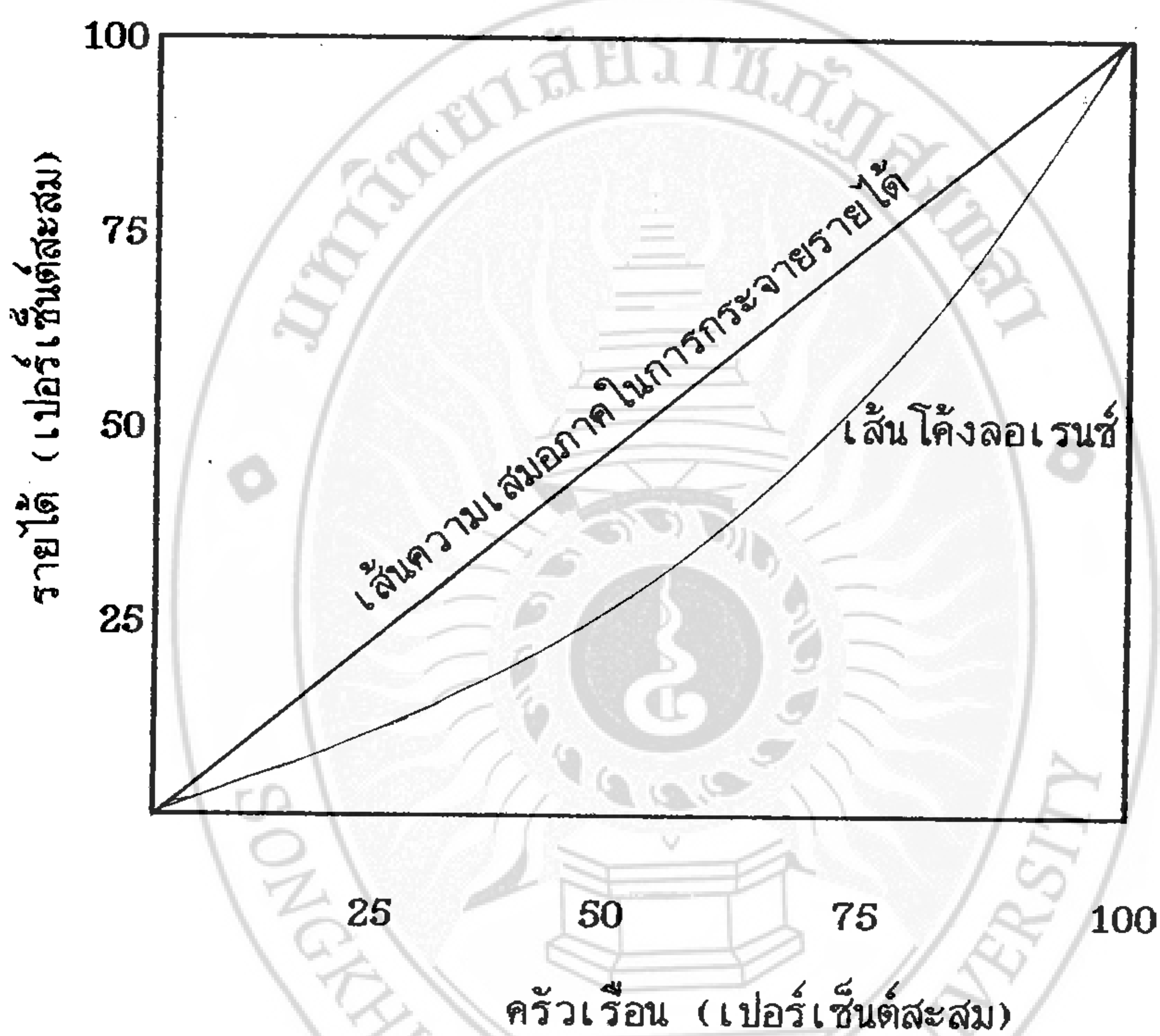
การกระจายรายได้ระหว่างครัวเรือน ยังอาจหมายถึง การกระจายรายได้ระหว่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคหรือท้องถิ่น (Regional Distribution of Income) ต่าง ๆ เช่น การกระจายรายได้ระหว่างครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล นอกเขตเทศบาล หรือการกระจายรายได้ระหว่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และเขตชนบท

การวัดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้

ความเสมอภาคในการกระจายรายได้สามารถวัดได้หลายวิธี แต่วิธีที่นิยมกันแพร่หลายคือ การวัดโดยใช้เส้นโค้งลอเรนซ์ (Lorenze Curve) เส้นโค้งลอเรนซ์ แสดงให้เห็นว่าระดับเปอร์เซ็นต์หนึ่ง ๆ ของครัวเรือนทั้งหมด ได้รับรายได้กี่เปอร์เซ็นต์ของรายได้ประชาชาติรวม

เส้นโค้งลอเรนซ์ (Lorenze curve) เป็นวิธีการวัดระดับของความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้ ซึ่งสามารถจะนำมาใช้เปรียบเทียบการกระจายรายได้ของสังคมในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน โดยให้แกนอนแสดงเปอร์เซ็นต์สะสมของครัวเรือนจาก 0 ถึง 100 เปอร์เซ็นต์ แกนตั้งแสดงจำนวนเปอร์เซ็นต์สะสมของสัดส่วนรายได้ที่ครัวเรือนได้รับ ถ้ารายได้ของสังคมกระจายเท่าเทียมกัน เส้นโค้งลอเรนซ์ก็จะเป็นเส้นเดียวกับเส้นทแยงมุม ซึ่งหมายความว่า 10 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนครัวเรือน รับรายได้ 10 เปอร์เซ็นต์ ของรายได้ประชาชาติ หรือ 40 เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือน รับรายได้ 40 เปอร์เซ็นต์ ของรายได้ประชาชาติ แต่ถ้าการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำหรือไม่เท่าเทียมกันมาก เช่น 5 เปอร์เซ็นต์แรกของครัวเรือน

รับรายได้เพียง 1 เปอร์เซ็นต์ ของรายได้ประชาชาติ หรือ 15 เปอร์เซ็นต์ ของครัวเรือน
 รับรายได้เพียง 5 เปอร์เซ็นต์ ของรายได้ประชาชาติ หรือ 50 เปอร์เซ็นต์ รับรายได้
 เพียง 25 เปอร์เซ็นต์ ของรายได้ประชาชาติ เป็นต้น ระดับความเหลื่อมล้ำของการกระจาย
 รายได้ดูได้จากการเบี่ยงเบนของเส้นโค้งลอเรนซ์กับเส้นทแยงมุม การกระจายรายได้จะยิ่ง
 เหลื่อมล้ำมาก ถ้าเส้นโค้งลอเรนซ์ห่างจากเส้นทแยงมุมมาก

รูปที่ 14.1 แสดงเส้นโค้งลอเรนซ์

สาเหตุของความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้

สาเหตุสำคัญที่ทำให้การกระจายรายได้ไม่เสมอภาค ได้แก่

1. ความแตกต่างในความสามารถส่วนบุคคล เนื่องจากบุคคลมีความสามารถแตกต่างกัน เช่น บางคนอาจมีความสามารถส่วนบุคคลเฉพาะด้านมากกว่าบุคคลอื่น ๆ มีสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดในการประกอบอาชีพที่ทำให้เกิดรายได้สูงกว่า ก็จะได้รับรายได้มากกว่าคนที่ฉลาดน้อยกว่า

2. ความแตกต่างในด้านการถือครองทรัพย์สิน บุคคลที่ถือครองทรัพย์สินมาก เช่น มีที่ดิน เงินทุนมากกว่าก็จะได้รับรายได้มากกว่าและมีโอกาสสะสมทรัพย์สินเพื่อให้รายได้เพิ่มพูนมากขึ้น

3. โอกาสในการได้รับการศึกษาอบรมต่างกัน บุคคลมีโอกาที่จะได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ความชำนาญต่างกัน คนที่มีโอกาสทางการศึกษามากกว่า จึงมีโอกาที่จะได้ประกอบอาชีพที่ได้รับรายได้สูงกว่า ส่วนคนที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษา ไม่มีความรู้ความชำนาญพิเศษ ก็จะต้องทำงานประเภทไร้ฝีมือ รับรายได้ที่ต่ำ

4. ภาวะเงินเฟ้อ การเกิดภาวะเงินเฟ้อทำให้อำนาจซื้อของประชาชนลดลง และทำให้ฐานะของประชาชนเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้เพราะภาวะเงินเฟ้อทำให้บุคคลบางกลุ่ม ซึ่งมีฐานะร่ำรวยอยู่แล้ว เช่น ผู้ผลิต ผู้ลงทุน ซึ่งได้รับรายได้จาก กำไร เงินปันผล รายได้ที่เป็นตัวเงินจะเพิ่มรวดเร็วกว่าการเพิ่มระดับราคาสินค้า รายได้ที่แท้จริงจึงเพิ่มสูงขึ้น ส่วนผู้ที่เสียประโยชน์ ได้แก่ ผู้ที่มีรายได้ประจำในรูปเงินเดือน ค่าจ้าง ซึ่งรายได้เป็นตัวเงินเพิ่มช้ากว่าราคาสินค้า รายได้ที่แท้จริงจึงลดลง ดังนั้น ภาวะเงินเฟ้อจึงทำให้คนร่ำรวยรวยขึ้น ส่วนคนยากจนจนลง การกระจายรายได้จึงไม่เสมอภาคยิ่งขึ้น

5. การแข่งขันของตลาดเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์ เช่น มีการผูกขาด หรือกึ่งผูกขาด ย่อมเปิดโอกาสให้บุคคลบางคนหรือบางกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์ได้มากขึ้น ทำให้บุคคลบางกลุ่มเสียเปรียบ ส่งผลให้การกระจายรายได้ไม่เสมอภาคยิ่งขึ้น เช่น ในตลาดสินค้าที่มีผู้ผลิตน้อย ราย ผลิตสินค้าสนองความต้องการให้แก่ผู้บริโภคจำนวนมาก ซึ่งการจัดกระจายอยู่ทั่วไป ผู้ผลิตมีอำนาจผูกขาดสามารถรวมตัวกันกำหนดราคาสินค้า เพื่อให้ตนเองได้รับผลกำไร หรือในตลาดปัจจัยการผลิต เช่น ตลาดแรงงาน ถ้าภาวะที่เกิดขึ้นเป็นไปในลักษณะที่ผู้ผลิต หรือนายจ้างมีอำนาจในการกำหนดค่าจ้างฝ่ายเดียว โดยที่ลูกจ้างไม่มีอำนาจต่อรอง ลูกจ้างก็จะถูกนายจ้างเอาเปรียบ และไม่ได้รับค่าแรงที่ยุติธรรม เป็นต้น

6. การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างไม่สมดุล ภาคเศรษฐกิจบางสาขาได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ในขณะที่บางภาคเศรษฐกิจได้รับการละเลย เช่น นโยบายของรัฐบาลเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม ด้วยการ

ส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเพื่อขยายการผลิต และใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ก้าวหน้า ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมได้รับ รายได้เพิ่มขึ้นสูงกว่าผู้ประกอบการในภาคการผลิตอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการส่งเสริม เช่น ภาค เกษตร ทำให้มีการลงทุนน้อย ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ทำให้รายได้เกษตรกรต่ำ การกระจาย รายได้ระหว่างครัวเรือนในภาคเศรษฐกิจที่ได้รับการพัฒนากับครัวเรือนในภาคเศรษฐกิจที่ไม่ได้ รับการพัฒนาจึงมีความแตกต่างกันมาก

7. การดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาล การดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาล ในด้านการจัดเก็บภาษีอากร และการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การกระจายรายได้ โดยอาจส่งผลให้การกระจายรายได้เป็นธรรม หรือเหลื่อมล้ำกันมากขึ้นก็ได้ เช่น ในด้านภาษีอากร การจัดเก็บภาษีทางตรงในอัตราก้าวหน้าจะช่วยให้การกระจายรายได้ เสมอภาคยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้รับภาระภาษีไม่สามารถผลักภาระได้ ส่วนการจัดเก็บภาษีทางอ้อม ซึ่งเป็นลักษณะภาษีที่ผู้รับภาระภาษีสามารถผลักภาระได้โดยบวกเข้าไปในราคาขายสินค้า ทำให้ ผู้ซื้อสินค้าชนิดเดียวกันในปริมาณที่เท่า ๆ กันต้องรับภาระภาษีเท่ากัน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลร่ำรวย หรือคนรายได้น้อย การเก็บภาษีทางอ้อมจึงมีส่วนช่วยให้การกระจายรายได้ไม่เสมอภาคยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากภาษีทางอ้อมเป็นภาษีที่จัดเก็บได้ง่ายกว่าการจัดเก็บภาษีทางตรงและการหลีกเลี่ยง ภาษีทางอ้อมทำได้ยากกว่าเมื่อเทียบกับภาษีทางตรง ดังนั้น ในหลาย ๆ ประเทศ รัฐบาลจึง ยังคงเก็บภาษีทางอ้อมเป็นหลักในการหารายได้รัฐบาล ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การ กระจายรายได้ไม่เสมอภาค

ด้านการใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นจะส่งผลกระทบต่อการกระจายรายได้อย่างไร ขึ้นอยู่กับ ว่ารายจ่ายรัฐบาลส่งผลให้คนกลุ่มใดได้รับประโยชน์ ถ้าการใช้จ่ายของรัฐบาลก่อให้เกิดผล ประโยชน์กับครัวเรือนในกลุ่มรายได้ สูงมากกว่าครัวเรือนในกลุ่มรายได้น้อยแล้ว การกระจาย รายได้ก็จะไม่เสมอภาคยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามมีรายจ่ายรัฐบาลหลายประเภทที่ทำให้ครัวเรือน รายได้น้อยได้รับผลประโยชน์ เช่น รายจ่ายด้านการศึกษาภาคบังคับ การสาธารณสุขบริการฟรี ให้แก่ครัวเรือนรายได้น้อย เป็นต้น ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงรายจ่ายรัฐบาลอาจไม่ใช่สาเหตุ สำคัญที่ทำให้การกระจายรายได้ไม่เสมอภาค

8. การว่างงาน ถ้าบุคคลไม่มีงานทำ หมายถึงไม่มีรายได้ ดังนั้นถ้าประเทศประสบปัญหาคนว่างงานมาก ทั้งที่ว่างงานโดยเปิดเผยและการว่างงานแฝง การไม่มีงานทำจะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้มากขึ้น

มาตรการในการลดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้

ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานการครองชีพที่แตกต่างกันระหว่างครัวเรือนในสังคมเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ถ้าหากครัวเรือนมีมาตรฐานการครองชีพที่แตกต่างกันมาก จะนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ทางสังคม เช่น ความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง เป็นต้น ดังนั้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้ และเพื่อให้การกระจายรายได้เสมอภาคยิ่งขึ้น มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลนำไปใช้เพื่อลดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ ได้แก่

1. ภาษีอากร การใช้มาตรการทางด้านภาษีอากร เพื่อลดความไม่เสมอภาคการกระจายรายได้นั้น รัฐบาลควรเก็บภาษีทางตรงมากกว่าภาษีทางอ้อม แต่เนื่องจากภาษีทางอ้อมเรียกเก็บได้ง่ายและผลภวาระได้ยาก ดังนั้น รายได้ภาษีทางอ้อมจึงยังคงเป็นรายได้หลักของรัฐบาลส่วนใหญ่ แต่รัฐบาลก็ยังสามารถใช้ภาษีทางอ้อมเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้ลงได้บ้าง โดยการจัดเก็บภาษีทางอ้อมสินค้าแต่ละประเภทในอัตราที่แตกต่างกัน เช่น จัดเก็บภาษีทางอ้อมจากสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งถือว่าเป็นสินค้าสำหรับบุคคลผู้มีรายได้สูงในอัตราที่สูง ขณะเดียวกันสินค้าประเภทจำเป็นต่อการครองชีพ ซึ่งเป็นสินค้าสนองความต้องการของบุคคลรายได้น้อย ก็อาจจะจัดเก็บในอัตราต่ำมาก หรือยกเว้นภาษี ก็จะมีผลทำให้สามารถลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ลงได้

2. การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อสงเคราะห์บุคคลรายได้น้อย รัฐบาลอาจใช้มาตรการงบประมาณรายจ่ายเพื่อให้การสงเคราะห์บุคคลที่มีรายได้น้อยให้มากขึ้น เช่น งบประมาณด้านการให้บริการสาธารณสุข จัดสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่คนรายได้น้อย โดยคิดค่าบริการในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด หรือบางกรณีอาจให้บริการฟรี เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาชนบท เป็นต้น

ก็จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านการกระจายรายได้ เนื่องจากการที่กลุ่มคนรายได้น้อยได้รับผลประโยชน์จากการใช้จ่ายของรัฐบาลโดยตรง ก็เท่ากับเป็นการเพิ่มอำนาจซื้อให้กับครัวเรือนที่รายได้น้อยเพิ่มขึ้น

3. การขยายโอกาสทางการศึกษา รัฐบาลควรขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการจัดให้บุคคลได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษอาบรรม และฝึกหัดอาชีพต่าง ๆ ได้กว้างขวางขึ้น ซึ่งจะช่วยให้บุคคลได้มีความรู้ เพิ่มทักษะในการทำงาน ทำให้บุคคลมีโอกาสทำงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับค่าตอบแทนมากขึ้น ก็จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

4. การกระจายการพัฒนาภูมิภาคให้มีความสมดุล ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ความเจริญเติบโตกระจุกตัวอยู่ ณ ภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งของประเทศ แต่ละเลยภูมิภาคอื่น ๆ รัฐบาลอาจจะทำได้โดยใช้มาตรการด้านภาษีอากรจูงใจให้เกิดการลงทุนในภูมิภาคที่มีรายได้น้อย การอพยพโยกย้ายสูงขึ้น เกิดการจ้างงานในภูมิภาคต่าง ๆ มากขึ้น นอกจากมาตรการด้านภาษีอากร เพื่อดึงจูงใจให้เกิดการลงทุนในภูมิภาคต่าง ๆ แล้ว รัฐบาลควรจะใช้มาตรการด้านรายจ่ายงบประมาณการลงทุนเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น นิคมอุตสาหกรรม ระบบไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร โทรคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อดึงจูงใจให้เกิดการลงทุนในภูมิภาคมากขึ้น ซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน เป็นการลดความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้อีกทางหนึ่ง

5. การแทรกแซงราคาสินค้าบางประเภท เพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตไม่ให้ได้รับราคาต่ำเกินไป หรือถูกเอาเปรียบ เช่น การประกันราคาพืชผลการเกษตร การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ทำให้เกษตรกรหรือคนงานได้รับผลตอบแทนในอัตราที่เป็นธรรม ช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้มากขึ้น

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. การบรรยายในชั้นเรียน
2. แบ่งกลุ่มอภิปราย
3. ฝึกหัดการวิเคราะห์ข้อมูล

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. เอกสารแบบฝึกหัดประกอบคำบรรยาย
3. วารสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในชั้น
2. การตรวจสอบแบบฝึกหัดประจำบท
3. การสอบไล่

หนังสืออ้างอิงประจำบท

1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น หน่วยที่ 9 - 15 พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2533.
2. รัตนา สายคณิต มหาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์. 2531.
3. Beardshaw J. Economics : A Students Guide. 3 rd ed. Great Britain : Pitman. 1992.

4. Powell R. *Economics for Professional and Business Studies*.
London : DP Publication, 1992.

